

Deres ref.:

Vår ref.:
16-050 HR

Dato:
6. mai 2016

Høring - Meld. St. 28 (2015-2016) Fag- Fordypning - Forståelse - En fornøyelse av Kunnskapsløftet

Musikernes fellesorganisasjon (MFO) er opptatt av at barn og unge skal møte en helhetlig skolehverdag og et mangfold av kulturaktiviteter i sitt oppvekstmiljø, at skolen skal gi rom for elevenes skaperkraft, og at barn og unge skal møte ulike kunstarter som grunnlag for egen dannelse.

Vi mener derfor det er fornuftig at meldingen legger opp til satsing på fagkompetanse og dybdelæring. Vi er også glade for at statsråden i sitt framlegg den 13. april så tydelig presiserte at de praktiske og estetiske fagene er sentrale og viktige i opplæringen, og at han ønsker å styrke disse fagene i fremtidens skole.

Kunnskapsministeren viste til at mye av undervisningen i musikk og i kunst og håndverk blir gjort av lærere uten fordypning i fagene. Vi vet at kun tre av fem lærere som underviser i musikk på grunnskolen har faglig fordypning, mens to av fem har ingen faglig fordypning målt i studiepoeng. Bare en av fire musikkklærere har kompetanse i faget tilsvarende 60 studiepoeng eller mer. De som har fordypning i faget tilsvarende 30-59 og 1-29 studiepoeng, utgjør henholdsvis 19 og 17 prosent av de som underviser i faget.¹

Vi er derfor glade for at meldingen både påpeker at «det kreves spesiell fagkunnskap hos lærere i disse fagene, og det bør legges til rette med spesialrom, verksteder og utstyr»², og at «det bør stilles krav til læreres kompetanse for å undervise i fagene»³.

Dette er en av de viktigste tiltakene som bør innføres, fordi kompetansenivået til lærerne er avgjørende for at elevene skal tilegne seg den kompetansen det legges opp til i læreplanene. Høyere fagkompetanse er også avgjørende for at lærere skal ha det faglige overskuddet som er nødvendig for inkludere alle elever i musikkundervisningen, uavhengig av behov for tilrettelegging. Da blir det viktig å styrke opplæringen i de praktisk og estetiske fagene i lærerutdanningen. Etter at lærerutdanningen ble lagt om, falt opplæring i de praktiske og estetiske fagene ut som obligatorisk del av utdanningen. Etter det har stadig flere lærere ikke hatt annen kompetanse å støtte seg på i sin undervisning, enn det de selv lærte i grunnskolen.

Vi vil derfor anbefale at det skal være et krav om 60 studiepoeng for å undervise på alle fag på ungdomstrinnet, og at det innføres et kompetansekrav om 30 studiepoeng for å undervise i alle fag på trinnene en til syv.

Et bidrag til å styrke kompetansen i estetiske fag i grunnskolen kan være å benytte den kompetansen som kommunenes kulturskolelærere innehar. Læreplanverket for grunnskolen appellerer til et samarbeid mellom grunnskolene og kulturskolen i fagene musikk, og kunst og håndverk. Kulturskolens lærere kan være en viktig ressurs for grunnskolens undervisning gjennom f. eks. felles prosjekter og bidra til å styrke kunst- og kulturoplæringen i grunnskolen.

Statistikk fra PAI-registret⁴ i 2008 viser at 15,6 % av kulturskolelærerne underviser i grunnskolen og i den videregående skole. (Tall utarbeidet av KS i rapport fra 2009). Vi regner med at prosenten er noe høyere pr dato. Det er grunn til å tro at det er disse lærerne som innehar best kompetanse og holder det høyeste nivået på undervisningen i musikkfaget og i kunst- og håndverksfaget i grunnskolen. Dette kan underbygges ved å vise til MFOs siste medlemsundersøkelse, der resultatene viser at 62 % av våre medlemmer har UH-utdannelse på mer enn 4 år, mens 25 % har UH-utdannelse på 4 år eller mindre (med eksamen).

¹ Lagerstrøm, Moafi og Revold: *Kompetanseprofiler i grunnskolen - Hovedresultater 2013/2014*, SSB-Oslo 2014.

² Meld. St. 28, side 48.

³ Meld. St. 28, side 49.

⁴ Personaladministrativt informasjonssystem, forkortet PAI-registeret, er et register som driftes av Kommunenes sentralforbund som bygger på opplysninger innhentet fra kommunesektoren.

Men siden det ikke er et krav om PPU for å undervise i de norske kulturskolene (unntatt i Oslo kommune) er det mange kulturskolelærere som ikke har den formelle kompetansen for å undervise i grunnskolen. Mange - både dem med og uten PPU - kvier seg også for å undervise større klasser, siden de ikke har utdanning i dette.

I etter- og videreutdanningsstrategien «Kompetanse for kvalitet» er nå kulturskolelærere en del av målgruppen, på lik linje med andre lærere. Dette er meget gledelig, og noe vi har etterlyst i flere år. Men det har vist seg vanskelig å tilby kulturskolelærere en tilrettelagt PPU-utdanning gjennom dette tilbudet.

Vi vil derfor anbefale at kulturskolelærere tilbys tilrettelagt PPU-utdanning gjennom «Kompetanse for kvalitet».

Dette har mange positive aspekter: Vi får flere høykompetente musikk lærere og kunst- og håndverks lærere i grunnskolen, samarbeidet mellom kulturskole og grunnskole blir bedre og tettere. Mange kulturskolelærere arbeider også med barn fra og i barnehage og videregående skole, og kan derfor både skape mer samarbeid mellom ulike nivå i utdanningssystemet, og støtte elevene i overgangen mellom utdanningsnivåene. For eksempel legger barnehagene stor vekt på estetiske fag, noe som er viktig å bygge videre på med kompetente lærere i de første skoleårene. Kulturskolelærerne har ofte også tett kontakt med det lokale kulturlivet og kan være et «kulturelt lim» i lokalsamfunnet, kulturskolelærerne kan få større stillinger - gjerne fulltidsstillinger - og det blir en større helhet over den kulturelle og musikalske opplæringen.

Departementet vil vurdere om de estetiske fagene skal være trekkfag til eksamen, dette mener vi er rett vei å gå for å styrke statusen og kvaliteten til disse fagene. Det foreslås å innføre muntlig eksamen i de praktiske og estetiske fagene på 10. trinn. I dag vurderes disse fagene med standpunktkarakter som eneste vurdering. Departementet peker på at fag som vurderes med eksamen erfaringsmessig prioriteres over fag som ikke har eksamen. Det pekes også på at standpunktkarakter i de praktiske og estetiske fagene er de karakterene som oftest klages på. Dette kan vise til behov for en tydeligere felles forståelse av hvordan elevenes kompetanse skal vurderes i disse fagene, ifølge stortingsmeldingen. I dag er vurdering et stort problem for mange lærere, fordi vi ser at mange skoler har organisert opplæringen i de praktisk estetiske fagene på måter som gjør det vanskelig å få til progresjon og kontinuitet i opplæringen. Når lærerne heller ikke har fordypningskompetanse i fagene, har de også problemer med å vurdere elevene.

Departementet foreslår å øke andelen timer som kan omdisponeres fra ett fag til ett annet fra fem til ti prosent. Vi frykter at dette igjen vil føre til en ytterligere prioritering av matematikk, norsk og engelsk på bekostning av samfunnsfag og praktisk-estetiske fag. Vi må i den forbindelse huske at kunstfagenes andel av det totale timetallet i grunnskolen har vært redusert for hver reform etter Mønsterplanen av 1974, fra 19,7 % til i dag 12,3 %.

Hvis denne Stortingsmeldingen blir vedtatt av Stortinget, med klare signaler om at de praktisk estetiske fagene ikke skal svekkes ved en utvidelse av timeforskyvningen fra 5 til 10%, og med en tydelig satsing på lærere med solid fagkompetanse, kan det bli et løft for de estetiske fagene i fremtidens skole.

Med vennlig hilsen

Musikernes fellesorganisasjon

Forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger

Hans Ole Rian
Forbundsleder